

SISZÁNTÉL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 A kiadóhivatalban átvéve.
 Egész évre ..... 10 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "
 Egyes szám ára 8 fillér.

*Politikai
 napilap*

Megjelenik minden nap, ahétfő és
 ünnep után napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.
 A szerkesztőség kéziratok vissza-
 adására vagy megőrzésére nem
 vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a kiadó-
 hivatalhoz intézendők

XII. évfolyam 161. szám.

Nagyvárad

Kedd, 1916 július 18.

Nagy változás készül a román politikai életben.

Predeál, július 17.

Néhány bukaresti lap az alábbi különleges politikai eseményről közöl tudósítást:

Bratianu miniszterelnök közölte Filipescuval, Marghilomannal és Jonescuval, hogy nagyon szívesen megalakítja a nemzeti kormányt, ha a konzervatív frakciók kibékülnek, mivel Marghilománt, akit a konzervatív-párt egy tekintélyes része követ, nem zárhatja ki a kormányból.

A miniszterelnök ezen közlésére a három ellenzéki csoport vezetői elhatározták, hogy megkezdik a kibékülési tárgyalásokat.

Marghiloman Ariont, Take Jonescu Disescu bizta meg a kibékülés módozatainak megbeszélésén való képviseléssel. Filipescu személyesen volt jelen a tárgyaláson.

A tanácskozást a múlt hétfőn tartották meg Riminic-Valceában Dissescu lakásán. A kibékülést okvetlen szükségesnek tartják és a három férfi ezt a megoldást egy intim bankettel ünnepelte meg.

Hir szerint elhatározták, hogy az ellenzék hat taggal és a liberálisok öt taggal közülök egy tárcanélkülivel, legyenek képviselve a kormányban, továbbá egy minisztert a munició részére a parlament szavazzon meg.

A nemzetközi kormánynak a következő ellenzéki tagjai lesznek: Marghiloman Sándor, Arion Constantin, Filipescu Miklós, Jonescu Take és Dissescu C.

Az új kormány megalakulása

után koronatanács lesz, amelyen megvitatják a külpolitikai helyzetet és határoznak azon végérvényes magatartás felett, amelyet Romániának a saját érdekeinek a megfontolásával követnie kell.

Visszautasított orosz előretörések.

Orosz hadszíntér. Budapest, július 17. (Hivatalos.) Bukovinában a Moldavától délre és délnyugatra lévő állásaink ellen úgy mint a múlt napokban, ismételten eredménytelenül támadtak az oroszok. Az ellenség súlyos veszteségeket szenvedett, a Prislop nyeregtől északra fekvő erdős területre mindkét fél részéről felderítő osztagok és portyázó különítmények léptek harcba. Zabiénel és Tarlavovnál orosz előretöréseket visszautasítottunk. Burkanovtól északra előőrseink megghusították az ellenségnek azt a kísérletét, hogy árkaikat állásainkhoz közelebb hozza. Lucktól délnyugatra az oroszok tulerővel támadtak. Harcvonalunknak Klin melletti része a Gorothortól keletre lévő területre tért ki. A Lucktól délre harcoló szövetséges csapatok ezután miközben mozdulatukat német zászlóaljoknak a nyugati oldal ellen intézett ellentámadása fedezte az ellenség részéről való megzavarás nélkül az alsó Lipa mögé vonattak vissza. Torcintól nyugatra az oroszok egy éjjeli támadását visszavertük.

Tüzérségi harc az olasz fronton.

Olasz hadszíntér. Budapest, július 17. (Hivatalos.) Az ellenség tüzérségi tüze a Borkola szoros közelében lévő állásaink ellen még tart. Az ehez csatlakozó szakaszban az Ostsach völgyig a tüzérségi harc igen élénk. A dolomit arcvonalon a Pelegrenó völgytől északra a Margmolata területen, a karinthiai harcvonalon, a Sebach és a Reidl szakaszon állásaink igen heves tüzérségi tűz alatt állottak. Olasz gyalogsági osztagokat, a melyek a völgyben előnyomultak, visszavertük.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, július 17. (Hivatalos.) Nincs esemény. Höfer. (Min. eln. sajtóosztály.)

A spanyol forrongás antant munka.

Budapest, július 17. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: A folyton terjedő spanyol munkás mozgalmakat egyenesen az antant ügynökeinek tulajdonítják. A kormány vasmarokkal igyekszik elfojtani a mozgalmakat. Eddig 20000 főnyi katonaságot összpontosítottak Madridban.

Legjobb **Bőr Szandál** és **Fatalpu Szandálok.**
Gyermek trikók, Soknik, Harisnyák. Különlegességek Vászón kalapokban, Fürdő-ruhák, Köppenye és Cipők. Utazó Kosarak, Kofferek, Ridikülök.
 Nagy választék, legolcsóbb árak!

CZILLÉR IMRE

nagyáruházában

:: Nagyvárad, Szent László-tér. ::

Házbérfillér és a tisztviselők.

Irta: dr. Molnár Imre.

Szemeim előtt a város 20 millió adósága és lelkembe markol az a szomorú adat, hogy a város 4 évi rendes pénzügyi kezelése 2 millió deficitet vagyis évi 120 ezer korona terheltetést eredményezett.

Lehetséges, hogy a minden nehézséggel megküzdő optimizmusom ez egyszer meggingott s a pessimizmus lett uralgóvá lelkemen. En előttem évek óta a várost fenyegető pénzügyi katasztrófa lehetősége lebeg. Ez irányítja gondolkodásomat s tesz a jövődelmek fokozásának fanatikusává. Szerencsésebbek azok, kik apró pénzügyi források megnyitásával, a bajokat orvosolhatni reménylik. Nem tehetek róla, ha engem ezek meg nem nyugtatnak. En ott állok, hogy az ily apró Narkotikumok hatásában nem bízom, hogy maholnap a lápis vagy a metsző kés lesz szükséges, ha idején annak elejét nem vesszük. Bár úgy lenne, hogy nekik lenne igazuk, hogy a nehéz pénzügyi helyzetből megrázkódás nélkül meneküljünk. Ha túl sötét a látásom, azért engem ennek a városnak éppen oly igaz szeretete vezet, mint szerencsésebb ellenfeleimet.

Évek óta küzdöttem a közköltő emelésért. Nem tartottam indokoltnak a határt nem ismerő követelődést; az amerikaszerű haladást, megfelelő ellenszolgáltatás nélkül. Még nem annyira a nagy létesítményeket helytelenítem, bár ebben is lehetett volna nagyobb mérséklést tartani; de ezek által utóvégre is városunkat kultur városá emeltük s ezek az intézmények városunk jövőbeli lakóját magasabb színvonalú életvitelére képesítik.

Abban azonban nagyot hibáztunk, hogy a befektetések költségeit nem igyekeztünk megfelelő jövedelmekkel ellensúlyozni. A pénzügyi veszélyes helyzetnek mindinkább terjedő felismerése szülője a gomba módon támadó adójavaslatoknak és én pártolok majdnem minden javaslatot, mégha az igazságos adózás követelményeinek meg nem is felelnek, csak a város jövedelmét emeljék.

Egy ilyen narkotikum a házbér fillér javaslat is. Pártoltam azt a pénzügyi bizottságban s reászavaztam a közgyűlésen, — mert hátha mégis lesz valami pénzügyi eredménye s így enyhít a nyomasztó helyzeten. Ez a javaslat erős ellenérzést keltett a városi tisztviselők körében s annak tárgyalása szerintem tulszenvedélyességgel lett bevezetve. Eltűnt a házbérfillér javaslat s láttuk egy osztályérdek szenvedélyes kitörését. Szerintem ha a szónokok kifejezik a következőket: „nekünk a törvény pótdómentességet ad s tekintve nehéz helyzetünket ezen előjogunkhoz ragaszkodunk, a javaslatot meg nem szavazzuk s jogunk megcsonkítását — elvi álláspontból sem — engedhetjük meg.“ Ezt a legtöbb ember érthetőnek tekinthette volna. Fájdalom, én még ennyit sem konyedálhatok. Egy a tisztelet oly magas fokán álló társadalmi osztálynak, tekintettel a város igazán súlyos pénzügyi helyzetére tisztán a nem adózunk álláspontjára helyezkedni nem lett volna szabad. A házbérfillér terhének elvállalása a tisztviselői kar erkölcsi javainak értékét nagyobb arányban emelte volna a megterheltetés anyagi hatásánál.

A házbérfillér csak egy kis része a tisztviselői pótdómentességének s ezt ellehetett volna fogadni, mikor maga a pótdómentesség is a levegőben lóg.

Ezen mentesség ellen is folytonos és mindinkább erősödő a küzdelem, bizonyítják ezt a városok és egyéb körzetek sűrű felszólalásai. Városunk is régebben tárgyalta a mentesség kérdését. En akkor védtem a tisztviselői előjogát és pedig tekintettel a javadalmaszást gyarló voltára; de azért is, mert a tisztviselőség akkor a kultura csak-

nem kizárólagos hordozója volt s a nemzetiségi vidékeken a magyar államiság legerősebb támasza. Ma sokban megváltozott a helyzet.

A fizetés a multhoz képest emelkedésben van; új nyugdíjtörvényünk felette áll Európa összes nyugdíjtörvényeinek. Itt a teljes fizetés mellett van tekintélyes lakbér nyugdíj s a feleség és a gyermekek ellátása a mult állapotokkal szemben csaknem megkétszereződött, s e törvényt a tisztviselők örömmámorral üdvözölték. Ezzel korántsem állítom, hogy a többi társadalmi osztályokkal s azok életigényei emelkedésével szemben a tisztviselői helyzete egyenlő lépést tartott volna úgy, hogy a javadalmaszást s szolgáltatás érdekének megfelelné s hogy a tisztviselői helyzetén javítson, nem lenné elégtő szükség.

Ma a tisztviselőség a kulturának már nem kizárólagos letéteményese. Hála Istennek ma a társadalom minden rétege mozgatója a haladásnak és a nemzetiségi vidékeken is mind több és több védője támad államiságunknak.

Ezektől eltekintve a korszellem, a demokratikus irány terjedése nem kedvez az előjogoknak, különösen az adóztatás terén való egyenlőtlenségnek.

Ha a konzervatívok guoyolt Apponyi, ha Prohászka a demokratikus fejlődést ma erősen hangoztatják és szerintem sokszor elfogadhatlan irányoknak válnak kezdeményezőivé: akkor valószínű, hogy a jogszerség látszatával megtámadható előjogok eltörlesének ideje közelálló.

A magyar tisztviselőknek is tehát meg kell érteni a kor intő szavát s előkészíteni az előjogok megegyezésének útját. Ez az előjog az állam részéről a tisztviselőknél — a városok rovására — nyújtott kedvezmény.

A városoknak nagyszámu tisztviselői, az előnyök mellett, nagy terheknek is okozói. Hat mi címen viseljük a többi polgárok a tisztviselői ezreinek nagy igényei folytán előálló megterheléseket? Az állam egyenlítse ki az előjog értékét a tisztviselői fizetésében s hagyja meg a városoknak az őket megillető jövedelmet. Aligha csalódok, ha állítom, hogy a deficit csökkentésére az előjog eltörlése előnyösebb lenne az egész házbérfillér eredményénél. A házbérfillér nemfizetésének szenvedélyes vitája csak egyet eredményezhet, t. i. azt, hogy a nemadózás elvének ugyanis feleszámu hívei biztatást nyerne, az özőnszámra bekövetkező adójavaslatokkal szemben, a nemadózás nemes pártosát hangoztatni. Igazságtalannak és a többi osztályok kihívásának tartom, midőn a tisztviselői nagyobb áldozatairól is szó esett a háboruban.

A tisztviselői fényesen teljesítették hadi kötelességeiket, mint a többi osztályok; de a háboruokozta sebesülés vagy halál gazdasági hatásai mérhetetlenül nagyobbak más osztálybeliekénél; mert míg a tisztviselő vagy annak családja védve van a nyugdíjtörvény humanusabb intézkedései által: addig sok osztály szerencsétleneinek segítése alig fogja nagyban túlhaladni a koldusalamiszna méreteit. Az elmondottak alapján sajnálom kell a tisztviselői akciót; mert pillanatnyi eredménye is kétséges, vagy úgy járnak, mint gr. Széchenyi nemadózói a lánchid garasai val, vagyis a tiszteletreméltó Mohikánok le-tüntek és az adóztatás általánosságára pedig a magyar állam üdvére érvényesült.

Meg kell említenem a tárgyalás egy kellemetlen félreértését. Állítottam, hogy adómentességemet sokszor szőgyeltem, vagy legalább is zsenirozott, ha szemembe mondták: „könnyű terheket szavazni, de azok viselésében részt nem venni.“

Ez a kifejezésem úgy lett leszögezve, mintha én a tisztviselőkre mondtam volna, hogy törvényen alapuló előjogaikért szőgyel-jék magukat.

Ilyen kifejezés, vagy ily értelmezése a mondtatknak a közélet félszázados embe-

rére nézve merő képtelenség s ha mégis megtörtént, ez is csak a vita szenvedélyes voltának bizonyítéka.

Halálvölgy Verdun előtt.

Génfből jelentik: Megkapóan írja le a verduni csatákat a *Matin* kiküldött tudósítója.

— Mértföldnyi távolságra, a meddig a szemhatár terjed, köröskörül minden fel van perzselve — így kezdődik a leírás. — Husz hónapja dülnek itt a leghevesebb csaták s minden elpusztult. Sivár vidék, fát nem lehet látni, az ágyuk földig döntötték ki a fatörzseket és a csonkok is meg vannak szenesedve. Ez a halál műhelye. Nincs szó, a mely találóan fejezhetné ki ezeket a borzalmakat. A német ágyuk felszántották a földet, a lövedékek úgy elárasztottak itt minden tenyérnyi helyet, mint az özönvíz. Most is, mikor ezeket a sorokat papirosíróvetem, a horizontig füstfellegakba van burkolva a tájék.

Mintha áthatolhatatlan köd ereszkedett volna a földre. Messze dörögnek az ágyuk, mégis üvöltöni kell, ha azt akarja az ember, hogy megértsék szavát. Thiaumont körül van a pokol feneke. A füst ott még feketébb, mint másutt. Sárgászöld tölesérek jelzik lépten-nyomon a lecsapó nehéz lövedékek helyét.

A francia katona már nem mondja többé: Thiaumont. Eanek a helynek mindörökre Halálvölgy a neve, hiszen minden, ami még néhány év előtt ott volt: domb, ház, erdő, völgykatlan, liget, major — most egy nagy lángoló kráter, égő bánya, amelynek sok sok tárnájából hatalmas lángok csapnak ki és sűrű füstfelhők gomolyognak.

Az élet innen messze elvándorolt. A Halálvölgy előtt és mögött minden sűrű füstbe van burkolózva, azon túl úgy látszik, mintha mély szakadék tátongana és a földet nem lehet megkülönböztetni az égtől. Sok ezer tonna acélt löveltek ide a német ütegek s most is üvöltönek a nagy lövedékek, fölturják a földet, nagy földrétegek szökkennek magasra és a föld tele van véres huscfa-tokkal. A hős védők minden pillanatban az egyik kivágott tölesérből a másikba ugranak, körükkel kapaszkodnak a minduntalan lecsuszamló földrétegekbe és már a következő pillanatban betemetik a tölesért újabb nehéz lövedékek.

Aszódy Mihály Kossuth-utca, Sas palota a cég egyike a legnagyobb az ajánlott cikkekben. Nagyvárad és vidéke közönségét felhívom, hogy a gyümölcs befőzés idejére saját vásárló vevőimet, cukorral, kávéval, kondenzál tejjel (Berna védjegyű) valamint tea, rum, konyak, likőrök, szardínia hal-konzervek (huspiké) szalámi. Ementáli sajt, összes létező csokoládé és cukorkaárak, gyógyborok, borovicska, kakao, füge, malagaszőlő és déligyümölcsök rendelkezésre állanak. Az eladás nagyban és kicsinyben lesz kiszolgálva. Kitűnő zamatu kész kávé cukorral együtt kilója 5.40 korona.

Teleky-utca 62. sz. házbán több rendű **kétszobás lakás** és egy 16×6 méteres **műhely v. raktár azonnal bérelhető.** Felvilágosít ugyanott a házmesternő, valamint **dr. Imrik Gusztáv** ügyvéd, zárgondnok. Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416.

Az orosz offenzíva tetőfokán.

Budapest, július 17. (Saját tudósítónktól.) Baselből jelentik: A Bruszilov tábornoknál működő haditudósítók jelentése szerint az offenzíva elérte tetőfokát és tovább nem fokozható.

Elmarad a szalonikii offenzíva.

Lugano, július 17. A Corriere della Sera jelenti Athénből: Jul. 11-én Egyiptomból nagy szállítmány angol lovasság érkezett Szalonikiba. Bár Sarrail nagy haderők felett rendelkezik, az offenzívát újra elhalasztották.

Newyork fél a Deutschlandtól.

Budapest, július 17. (Saját tudósítónktól.) Newyorkból jelentik: Amerika kijelentette, hogy hajlandó Németországgal buvárhajók útján kereskedelmi összeköttetést fenntartani.

Budapest, július 17. (Saját tudósítónktól.) Newyorkból jelentik: Az amerikaiak nagyon félnek tőle, hogy Németország a buvárhajókat Mexikóba viszi és ott felfegyverezve hadicélokra használja majd fel.

Német—olasz válság.

Lugano, július 17. A Secolo a Németország által kibocsátott fizetési tilalmat Olaszország és Németország hadiállapotának előjeleként tünteti fel. A Secolo szerint ez a Boselli-kormány új politikájának a következménye, a melyben Bissolati befolyása érezhető. Az olasz háború kitörésekor az Olaszország és Németország között létrejött

megegyezést a tulajdon kölcsönös védelmére Olaszország már áprilisban felmondta. Ugyancsak ennek a politikának az eredménye az, hogy a Belgiumban levő mozgósított vagy katonaköteles olaszoknak nem engedik meg az elutazást. Meg kell jegyezni, hogy Olaszország már több hónapja fizetési tilalmat bocsátott ki Németország ellen.

Olaszország szakít Németországgal.

Berlin, július 17. Az olasz és a német kormány 1915. május 23-án megállapodott, hogy a németek tulajdonát Olaszországban és az olaszok tulajdonát Németországban még háború esetére sem lehet lefoglalni. Olaszország ezt a megegyezést nemrég felmondta, hogy a párisi gazdasági konferencia határozataihoz hozzájárulhasson.

Delatynt kiűritették.

Krakó, július 17. A Nova Reforma jelenti Delatynból: Már hetek óta tart a kelet felől özönlő menekültek vándorlása a városon át. Junius utolsó napjaiban Delatynban ágyudörgés volt hallható, annak jeléül, hogy az ütközet színhelye közeledik. A város kiűritése teljes rendben, minden pánik nélkül ment végbe. A közbiztonság és a közhivatalnokokat külső vonattal szállította el, azonkívül a polgári lakosság elutazását is lehetővé tették. A menekültek nagy részét Ungarisch Hradischba szállították.

Bruszilovnak sikerült megmenteni a jobbszárnyát.

Budapest, július 17. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Bruszilov tábornoknak sikerült megmenteni a bekerítéstől a jobbszárnyát. A többi részeken azonban valósággal patakokban folyik a vér, azonban az osztrák-magyar csapatok állásain minden támadás megtörik.

Bucsac romhalmaz.

Budapest, július 17. (Saját tudósítónktól.) Krakóból jelentik: A Czas írja, hogy a Novoje Vremja tudósítása szerint Bucsac műkin-eseiből semmit sem menthettek meg, mert maga a város is romhalmaznál nem egyéb.

Sikertelen a nyugati offenzíva.

Berlin, július 17. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

A tenger és Ancre patak között az angolok tüzelésük hevességét több helyen nagyobb mértékben fokozták.

A Somme területen a tűzéréség tevékenysége mindkét részről továbbra is igen jelentékeny volt. Ellenséges részleg támadások következtek, a melyek folyamán az angolok tovább nyomultak Auvillersbe és a melyek Biachestől délre élénk harcokra vezettek, de egyébként már zárótűzünkben meghiusultak, vagy abban teljes kifejlődésre sem jutottak.

A Biaches körüli harcokban ejtett foglyok száma 4 tizetre és 366 löny legényre emelkedett.

A Maastól keletre a franciák július 15-én kezdett nagyobb támadásukat ma reggelig folytatták. Sikereket az ellenség a véres viaskedésben nem ért el, sőt néhány helyen tért vesztett.

Az arcvonal többi részén nem volt jelentős esemény. Qulthestől északra a franciáknak egy robbantáskor csatlakozó előretörését visszavertük. Jó eredménnyel robbantottunk a Combres magaslaton.

Egy német járőr Lau Froicourtnál (Lotbarigis) néhány foglyot szállított be. Jul. 15-én a tegnap jelentetteken kívül 2 további ellenséges repülőgépet helyeztünk harcra kívül az egyiket légi harcban az ellenséges vonal mögött a Sommétől délre, a másikat a földről való lelövés által Freslineaurtrál (Qise) saját arcvonalunkban.

Hindenburgot támadják az oroszok.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege Rigától nyugatra és délre, valamint a Dóna arcvonalon a fokozott tüzelés orosz vállalkozások bevezetőjéül szolgált.

Rigától délre nagy ellenséges erők támadtak. Itt élénk harc fejlődött ki.

Lipót bajor hereeg tábornagy hadserege: Lucktól délnyugatra a német ellenlökés az ellenség támadását megállította. A csapatokat azután a védelmi vonal meg rövidítése céljából, az ellenség részéről való zavarás nélkül a Lipa mögé vettük vissza. Más helyeken az oroszokat teljesen visszavertük.

Bothmer gróf tábornok hadserege: A helyzet változatlan.

Balkáni hadszíntér.

Nincs nevezetesebb esemény. (Min. eln. sajtóosztály.)

Trevisó bombázása.

Események a tengeren.

Egy tengeri repülőrajunk a július 16-ról 17-re virradó éjjel a trevisói vasúti állomás berendezéseire és katonai műtárgyaira 90 nehéz és könnyű bombát dobott igen nagy hatással. Egy repülőgépünk nem tért vissza. Hajóhadparancsnokság.

Cziffra Kálmán dr főispán beiktatása.

A beiktatás július 24-én d. u. 4 órakor lesz.

Nagyvárad új főispánjának kinevezését osztatlan örömmel vették tudomásul Nagyváradon s mindenütt az országban, ahol Cziffra Kálmán drt ismerik. Mindenki erős bizalommal várja az ő működésének megkezdését, amely a munka megbecsülését s egy jó, modern, haladó közigazgatási politika kezdetét jelenti.

Cziffra Kálmán dr főispánt az üdvözlő levelek és táviratok száza keretik fel, amelyek az osztatlan örömet, az őszinte szeretet tolmácsolják az ifjú főispánnak, aki ezekre azonnal válaszol. Az elsők között volt Széchényi Miklós gróf püspök, aki Marienbadból a következőket sürgönyözte:

Méltóságod főispánná történt kinevezése őszinte örömmel tölt el és amikor e diszes méltóságban szívből üdvözlöm, a jó Isten áldását kívánom működésére.

Gróf Széchényi Miklós.

Teleszky János dr pénzügyminiszter sürgönye a következő:

Fogadd őszinte szerencse kívánatomat
Teleszky.

Hazai Samu báró hovédelmi miniszter sürgönye így szól:

Nagyvárad város főispánjává történt legfelsőbb kineveztetésedhez szívből gratulálok

Hazai.

Táviratban és levélben még a következők köszöntötték Nagyvárad város új főispánját:

Dr Bozóky Alajos udvari tanácsos és neje, Wertheimstein Alfréd, gróf Battyhányi Józsefné, báró Benoitné des Echerolles-Kruspér Laura, Fabricius Dezső ezredes és neje, Gründisch Guidó képviselő, Harmathy Károly, tordai Molnár Géza és családja, Beliczay Géza képviselő és családja, Hiemesch Frigyes, dr Móricz Ernő, dr Edelmann Menyhért, Nagy Márton, dr Sass Elemér, dr Jantsovics Jenő, dr Pajor Kálmán (Debrecen), Ipolyi Kellér Gyula, Imrik Péter, dr Medvigy Gábor és neje, Mártonffy Dezsőné, Mártonffy Gyula, Mártonffy Barna, dr Mártonffy Marcel, Bócz Géza, Kolb Dezső, Markovics Antalné, Hegedüs Gyula, Szilágyi Kálmán, dr Rezső Mór, Markovits István huszárszázados, Urovics közjegyző (Dunaszerdahely), Vermes Ferenc főszolgabíró (Dunaszerdahely), A dunaszerdahelyi hadifogolytábor tisztikara, Rieger Lajos főmérnök, Frankó Endre, dr Braun Illés járásorvos, Török Olivér, Balázsházy Iván, Turner Adolf járásbíró, Gyertyánffy László, Dobó Imre, Balázsházy Olga és Margit, Böszörményi Lajos ref. esperes, dr Popper Ákos, Schatz Miksa, Buzássy Albert, dr Lengyel Zsigmond, dr Győző Dezső, özv. Nagy Móriczné, dr Tóth Jenő min. osztálytanácsos, dr Bozóky Kálmán jogügyi fő-

tanácsos, dr Konrád Márk kir. tanácsos és neje, gutori Földes Béla özv. Burger Sándorné, Vécsy Béla huszárezredes, dr Moskovits József, f. j. Moskovits József, Moskovits Miksa bankigazgató, Góczy Lajos, dr Medvigy István, Berettyóújfalui előjárósága, dr Adorján Ármán, Stein Antalné, Keller József őrnagy, Koszta István, Gubicza Adolf, törvényszéki bíró, dr Wawrek Kálmán, dr Papp Corjolán, Szaverényi Zoltán, Balogh Árpád, dr Blayer Andor, dr Szőke Gyula, Székely Sándor mérnök, Roxin Miklós esperes, Halász Elemér, dr Reinkopf Izidor, Jakó Gyula, Batta Antal, Wasselényi Kálmán, dr Nyíri Ödön, Ráth Emil, Pongrácz Gábor, Kálmán Ernő, Gonda Vilmos, Pecký József, Kiss István, Csapó Dezső, Hadházy Kálmán, Kelemen János, Grósz Ignác, Pálffy Gyula, Váradi Igaác Nagy Sándor főmérnök, Böhm Ferenc, Südy Lajos, özv. Markovits Károlyné, Racsek János, Gyémánt Mihály, Schreiber Izidor, Grósz Zsigmond, tamásfalvi Thury Ignác, Papp Imre, Solz Gábor, Kovács Béla, Osváth Lajos, dr Barna Ármán, Tabéry Ármán, Rózsa Ambrus, Rimler Szilárd, Dienes József, Cserneczky József, dr Grósz Ármán, Kocsis Béla, Nyisztor Alajos, Csánády Jenő, Körösszegapáti előjárósága, Fényes Ákos, Izsák Farkas, Lengyel Ákos, Bereczky Imre, özv. Ertsey Dezsőné, Govrik Kálmán, Böhm Jenő, dr Révész Vilmos, Révész Oszkár, dr Fisch Áron, Benedek Miksa, Lakatos Antal, Gara Sándor, dr Szolnok Jenő, dr Barta Ferenc, Kovács András, Fekete György, Róth Gyula, Hrabal Ottó, Gaszner Károly, Róthy Kálmán, Grósz Ignác, Papp Béni, Kugler Albert, dr Kepes L. Miklós, Dobozó Kálmán, br. Szepessy-Szokolli Józsefné, Szeszich Elek, Miskolczy Lajos, Marjay Barna, Beliczay Tibor, dr Németh Ferencné, dr Mihály Lajos, Sternthal Arthur, ifj. T. legdy József, Bagi Gyula, dr Gerő Sándor, Lichter Sándor (Szolnok), Ternyei Antal, Szunyogh Zoltán, Juricskay Zoltán, Juricsay László, Váradi Szabó János, Szathmáry-Király Andor, Lauch Károly ezredes, Nadányi Károlyné, Nadányi János, Kozáry Gyula (Pécs), Sopkéz Sándor műegyetemi tanár, Stetner János közjegyző, des Echerolles-Kruspér Sándor, Szunyogh Albert, Hodos Dezső kegyeshalmi Fischer Kálmán, Bozóky Gyuláné, Szánthó Lajosné, Lukács Lajos, Puskás Béla, Papp Jenő, Orszy Dezső, dr Grósz Menyhért, Berger Gyula, dr Berkovits René, dr Miskovits Jenő, dr Hoványi Gyula, Papp Sándor, Tardy György, dr Waldmann Béla, May Sándor, dr Thury Endre, dr Thury László, Kolosy Béla, Oitlyk Péter, Fichtner Gyula, Bagi Béla és még számosan.

Berettyóújfalui választókerületéből amelylyel Cziffra Kálmán dr főispán összenőtt, a következő őszinte szeretettől sugárzó levél érkezett egy jó magyar gazdától:

Tisztelettel szeretet kedves Nagyságos uram.

Tudomásul adom a Nagyságos urnak mostan időhaza vagyok öttheti szabadságon, de az lábom még mindig egy állapotban

van Most létem a Révész-utai hadi utókezelő kórházban vagyok.

Szeretettel kedves Nagy Ságos Uram tudomásul vetem az újságból hogy ő felsége királyunk az Nagyságos urnak az Főispáni címet adományozta.

Kívánom az jó isten től hogy az Nagyságos főispán uramat tarcsa meg összes családjával számos éveig Biharvármegyének azt kívánom a jó Istentől.

Ezer bocsánatot kérek az Nagyságos főispán urtól hogy megsértem levelemmel Meg hogy ijén parasztosan tudom kifejezni magamat.

Székely Károly Bihar keresztesi lakos.

A beiktatás jul. 24-én lesz.

Dr Cziffra Kálmán kinevezését Nagyvárad város főispánjává általános örömmel fogadta Nagyvárad város egész közönsége s ősmerve kiváló egyéniségét, széleskörű s különösen a közigazgatás körüli alapos képességeit, méltán nagy reményeket fűznek főispáni működéséhez.

Az új főispán Rimler Károly polgármesterrel tárgyalt a beiktatásra nézve s azon kívánságát fejezte ki, hogy tekintettel a háborúra, mellőzni óhajt minden ünnepséget s a beiktatás egyszerűen, rendkívüli közgyűlés keretében menjen végbe, — még a beiktatási aktus végeztével szokásos hivatalos tisztelgések is mellőztessenek.

A háboruban — mondotta a főispán — nem veszi senki zokon, ha nem tartom magam a régi szokásokhoz. Rimler Károly polgármesternek is mondtam, hogy ha érdeklődnek a küldöttségek, kérje meg őket, ne jelentkezzenek. Nem alkalmas az idő a küldöttségjárásra. Banketról szó sem lehet. Aradvármegye, Arad város, Békésmegye új főispánjait nemrég iktatták be, de sehol se voltak küldöttségek. Az aradmegyei főispán még a tisztviselőket se fogadta. Nem szabad most az embereket a produktív munkától elvonni. Nem lesz diszmagyar sem, csak feketében történik az installáció.

Tegnap megérkezett Nagyvárad városához a miniszterelnök leirata, amelyben értesíti a várost dr Cziffra Kálmán főispánná kinevezéséről.

A városi tanács tegnap délelőtt, a hitelesítő közgyűlés után ülést tartott, amelyen a beiktatással járó teendőket beszéltek meg.

A beiktatást július 24-én délután 4 órára tűzték ki, rendkívüli közgyűlés keretében. A beiktatás minden nagyobb ünnepség mellőzésével megy végbe s arra a törvényhatósági bizottsági tagokon kívül csak a különböző hivatalok vezetőit hívják meg.

A rendkívüli közgyűlést Rimler Károly polgármester nyitja meg, amely után felolvassák a kinevezési okmányt s küldöttség hívja meg az új főispánt a közgyűlésbe.

A főjegyző rövid beszédben üdvözlö a főispánt s felkéri a hivatalos eskü letételére.

Az eskü után Lukács Ödön főjegyző

➔ Gyászruhák 10 óra alatt festetnek feketére. ➔

Szabó László
vegytisztító és műkalmefestő gyárában
Körözs-utca 1. sz. Telefonszám 7-67.

Elvállal mindennemű férfi és női ruhafestést, vegytisztítást különösen tisztai és katonai egyenruhák átfestését és vegytisztítását. Vidéki rendelések gyorsan és pontosan. Felvételi üzletek: Rákóczi-ut Bazárépület, Moskovits palota.
Telefon 133. Szent János-utca 38. sz.

nagyobb szabású beszédben üdvözli az új főispánt, aki válaszol az üdvözlésre.

Megállapodás még nem történt, de valószínűleg a törvényhatóság mindkét pártja részéről egy egy bizottsági tag szólal fel s üdvözli az új főispánt s a beiktató közgyűlés ezzel véget ér.

Cziffra Kálmán öröke.

Julius 31-én lesz a választás Berettyóújfaluban.

Cziffra Kálmán főispánna történt kinevezése folytán lemondott a berettyóújfalusi kerület mandátumáról. A lemondásról tegnap a következő leiratban értesítette Beöthy Pál képviselőházi elnök a vármegye központi választmányát:

Biharvármegye központi választmányának
Nagyvárad.

Cziffra Kálmán Biharvármegye Berettyóújfalui kerületének képviselője lemondván a képviselőháznak 1914. évi április hó 22-én tartott ülésén az időközi választásokra nézve általánosságban adott felhatalmazás alapján. Felkérem a tekintetes központi választmányt, hogy a szükségessé vált új képviselőválasztás iránt a törvényes intézkedéseket megtegye és a választás határnapját velem tudatni sziveskedjék.

Budapest, 1916. július 15.

Beöthy,

a képviselőház elnöke.

A leirat alapján tegnap már a kellő intézkedések megtörténtek a választmány

A közgyűlés után a szokásos hivatalos tisztelgések a főispán kívánságára nem lesznek, csupán a városi tisztikar jelenik meg az új főispán előtt s Rimler Károly polgármester a tisztviselők nevében üdvözli.

Semmiféle más ünnepség a beiktatás alkalmával nem lesz.

összehívása iránt. A választmány 19-én délután 10 órára van összehívva. Akkor fogják megállapítani a választás napját. Mint értesülünk, a választás július 31-én lesz.

Berettyóújfaluból nyert tudósításunk szerint Cziffra Kálmán főispán utóda Szilágyi Lajos cs. és kir. kamarás a Külügy-Hadügy szerkesztője, az ismert jeles publicista és katonai író lesz. A munkapárt egyhangulag abban állapodott meg, hogy idegen jelöltet nem állít és hogy Szilágyi Lajos mellett foglal állást.

A választás minden kétséget kizárólag egyhangú lesz. A függetlenségi párt a pártközi megállapodást most is állja és nem állít ellenjelöltet. A választás e szerint igen csendes lesz.

A jelölt vasárnap tartja meg programbeszédét Berettyóújfaluban. A programbeszéd az egész kerület képviseltetni fogja magát.

Harctéri levél Bartha Gyula zászlós haláláról.

Megirtuk nemrég, hogy Bartha Gyula zászlós, Bartha Gyula muzeumőr kiváló fia a harctéren hősi halált halt.

A mélyen sujtott apa a következő levelet kapta hős fia haláláról zászlóaljparancsnokától:

Tekintetes

Bartha Gyula urnak

Nagyvárad.

1916. július 9.

Mélyen tisztelt uram!

A keleti harctéren dúló gigászi küzdelemben eddigi szerepléséhez méltóan zászlóaljunk színterén kivette részét: június 30-án — sebeket kapva, sebeket osztogatva — ragadt el az oroszoktól egy jól megerősített, fontos támaszpontot.

E nehéz harcokban is, éppen úgy mint a doberdói fensíkon vívott véres küzdelemben, szeretett Gyula fia, kedves Bajtársunk, a legveszélyesebb helyzetben, az ellenség keresztező gyalogsági és tüzérségi tüzeiben, mindenütt csapata élén rohanva, lelkesítette embereit, míg nem ellenséges golyótól szíve találva, hősi halált halt.

A zászlóalj tisztikarának és legénységének nevében bánatos szívvel tudatom e lesújtó hírt!

Vele zászlóaljunk egyik hőse, az arany és ezüst vitézségi éremmel kitüntetett leányarcu gyermek dőlt ki sorainkból.

Aki egyik büszkeségünk s szerény, kedves viselkedése folytán mindnyájunk kedvence volt.

Az atyai szív mélységes bánatához járul a mi igaz fájdalomunk a nagy veszteség fölött!

Szegény kis barátunk már életében megkapta a legszebb kitüntetést, amely katonát érhet s neve a zászlóalj legdicsebb tetteivel kapcsolatban örökké élni fog emlékezetünkben.

Holttestét július hó 1-én helyeztük el örök nyugalomra Ulgowka községben (Volhynia), a templom mellett levő sírkertben.

A sírt, mely egy ifju életet, fakadó reményeivel együtt eltakar, egyszerű tölgyfakereszt jelzi; a melyet a bajtársi szeretet és részvét virágaiból font koszorunk övez.

Hazafias üdvözlettel maradok

Vasady,

zászlóaljparancsnok.

A jég pusztítása a központi járásban.

A nagybirtokosok óriási kárt szenvedtek.

A főszolgabíró jelentése.

A folyó hó 12-én pusztított óriási jégvihár a központi járásban még eddig nem ismert és értékben meg sem közelített károkat okozott. Hogy mily rettenetes csapást mért a jég a gazdákra elég megemlítenünk, hogy a központi járás egyik birtokosa Tóth István egyedül 240000 korona kárt szenvedett.

A nagy pusztításról Nagy Márton főszolgabíró tegnap tette meg jelentését az alispánhoz. A jelentést, mely igen hü képét adja a jégverésnek az alábbiakban adjuk.

Hatalmas szélvihar előzte meg a borzasztó jégzivatart, mely eleinte eső nélkül zuhogott alá korom fekete felhőből, galambtojás, majd ludtojás nagyságu jégdarabok tömegével melyek között voltak 20 dekagram súlyúak is.

A jégvihar elvonultával késedelem nélkül kiutaztam járásomba, a helyszínen szerzve tapasztalatot a pusztulásról, melyet a termésekben okozott a szörnyű jégvihar. Itthon maradt hivatali közegeimet a szomorú adatoknak távbeszélőn leendő sürgős egybegyűjtésére utasítottam. Tegnap délután sikerült bejárnom járásom köröstarján vidéki negyedét s megállapítottam, hogy itt Körösgyéres, Köröstarján, Biharszentandrás és Ujpalota községek határait, a hozzájuk közigazgatásilag csatolt káptalani, püspöki sági uradalmakkal és nagybirtokkal verte el a jég.

Különösen a nagybirtokok szenvedtek szélsőségre menő kárt, miután itt még az

aratásnak csak kezdetén voltak s így a termésnek még lábon álló háromötöd része teljesen megsemmisült. A földművesek, kisbirtokosok kevesebb kárt szenvedtek; mert rendszerük a „taláka rendszer” fényesen bevált, hála a községi gazdasági bizottságok erélyének, a jegyzők, lelkészek közreműködésének. Ezeknél a kisebb birtokosoknál, kik egyesült erővel egymásnak segítve arattak közösen, alig maradt lábon termés, a keresztben levő termésben pedig köztudomás szerint a kár kevéssel haladja meg jégverés esetén az 5 százalékot. A nagybirtokok kára azonban óriási. Tóth István köröstarjáni nagybirtokos és tisztje 240000 koronára becsülték hozzávetőleg a kárt előttem, amit a tegnapi jégviharral csak ez egyetlen birtok szenvedett.

A járásom ezen legtermékenyebb fel részét sujtó jégkár összesen 21 községnek 85194 kataszteri hold 30867 főből álló lakosát érintik a legérzékenyebben.

E községeim a következők: Köröstarján, Körösgyéres, Biharszentandrás, Ujpalota, Biharpüspöki, Bihar, Hegyközpályi, Hegyközszáldobágy, Hegyözskovácsi, Hegyközujlak, Fugyivásárhely, Fugyi, Köröskisjenő, Köröskisujfalu, Mezőbattyán, Mezőszakadát, Kegyek, Zaránd, Borostelek, Telkesd, Mezőtelegd, Kabaláspatak, Pusztajlak és Mezőszabolcs.

A jégvihar a vármegye tulajdonát képező nagyváradai főszolgabíróiak és hivatalos helyiség épületeiben is tetemes kárt tett, megrongálva a cserép fedélzetet a baverián összesen 72 ablaktáblát.

A legjobb molyirtó szerek u. m. mint Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Moff, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

x **Poloskairtó NOXIM** biztos szer-
Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

Megalakult a kilépettek pártja.

Budapest, július 17. Tegnap este a Bristol-szállodában Károlyi Mihály és a pártból kilépett tagok gyűlést tartottak.

A gyűlésen Károlyi Mihály gróf nagyobb beszédet mondott, amelyben ismertette a kilépésük okait. Különösen két eset volt a szakítás oka, amelyben sehogysem tudtak megegyezni. Hangoztatja, hogy még a háboru előtt jóval amellelt foglalt állást, hogy Magyarországnak az antant hatalmakkal kell összeköttetést létesíteni. Ha ez az összeköttetés nem is szövetségi alapon történne, de mindenesetre szorosabbá kellene tenni a gazdasági kapcsolatokat. Ő nem okolja Apponyiékát a háboru előidézésében, de mindenesetre nem folytattak olyan politikát, amely a háboru kitörését lehetetlenné tette volna. Majd foglalkozik az amerikai utjával. Helyteleníti az ellenzék eljárását, hogy míg ő odajárt, az alatt már mindent megajánlottak a háboru céljaira.

Hangoztatja, hogy a pártnak követelni kell a demokratikus független magyar állam helyreállítását. Károlyi után Justh Gyula szólalt fel, mire megalakították a a pártot és pedig függetlenségi 48-as párt címmel.

Az alakuló gyűlés elnökül gróf Károlyi Mihályt választotta meg, tekintettel azonban arra, hogy Károlyi jelenleg katoná, helyettes elnökül gróf Batthyányi Tivadart választották meg.

Batthyányi Tivadar gróf a megválasztása után igen érdekes kijelentést tett.

Nyilvánosságra hozta, hogy 1914. őszén a párt feliratot intézett az uralkodóhoz, akitől a nemzet évszázados jogairak megadását kérték.

Erre a felíratra még nem jött válasz. Ezért a kormányt teszi a párt felelőssé.

Több felszólalás után az ülés véget ért.

..HIREK..

* **Primicia a Szent László templomban.** Dr. Maczalik Viktor erdélyegyházmegyei újmisési pap július 19 én, szerdán délelőtt 10 órakor a Szent László templomban mutatja be első szentmiséjét a Mindenhatóknak. Dr. Maczalik Viktor, Maczalik József nagyváradai zenetanár fia, az olasz háboru kitöréséig Rómában, a Collegium Germanico Hungaricumban végezte tanulmányait, a háboru miatt a Collegiumot Innsbruckba helyezték át, ahol egyetemi tanulmányait befejezte. Folyó hó 15 én ott szentelték miséppappá és onnan siet Nagyváradra, hogy szülei és jó ismerősei jelenlétében mutassa be zsenge áldozatát az Urnak. A szentmise alatt Resch Mihály karnagy vezetése alatt válogatott ének- és zenekar fog közreműködni.

* **Tojással nem szabad a fejet mosni.** A belügyminiszter felhatalmazása alapján az összes fürdőkben elrendelték, hogy a fejmosáshoz a tojás július 15 től kezdve nem használható fel. A rendőrség ellenőrzi ezt a tilalmat.

* **Utazási igazolványok kiadása.** Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala figyelmezteti a város közönségét, hogy tervbeveit utazásuk esetén, saját jól felfogott érdekükben az utazás megkezdése előtt a rendőrhatalóságtól szerezzenek tájékozódást az iránt, hogy az utazás végpontja a hadművelési terület határvonalába esik-e és ehhez képest szükséges-e az igazoló okmány váltása? Csak ily módon lehetséges elkerülni a mind gyakrabban előforduló azon eseteket, hogy az igazoló okmányok hiánya következtében az utazó közönséget a hadművelési területek határvonalain feltartóztatják s ellenük esetleg kihágási eljárást indítanak.

* **Találkozás — Szibériában.** A világháboru hozta ezt is magával: két unokatestvér, akik két év óta nem látták egymást, hirt sem hallottak egymásról, találkozott — Szibériában. Dr. Molnár Kálmán egri jogtanár, dr. Molnár Imre fia, a przemysli hősvádorság Tábori Ujságjának kitűnő szerkesztője az egyik. Przemysl hőseit, magyar honvédeit az ő hazafias lelkesedéssel megírt sorai buzdították hónapokon keresztül s mi itthon olvastuk az izzó hazafiaságtól ihletett sorokat, amelyek Nagyvárad szülőföldjének tőlétől fakadtak. Przemysl eleste után dr. Molnár Kálmán is a többi hősvédővel együtt orosz fogságba esett. A másik: Székely Lajos hadapródjelölt, Székely Sándor káptalani főszámvevő fia. A mostani nagy orosz offenzíva alkalmával került hősi küzdelem után ő is orosz fogságba. Hetekig nem hallottak róla aggódó szülei semmit, míg tegnap megjött az első levelezőlap: Szibériából jelenti Székely Lajos, hogy jól van, egészséges és találkozott — Molnár Kálmánnal. Két nagyváradai unokatestvér Szibériában. Talán már közeledik az idő, hogy itthon is találkozhatnak...

* **Az aradi ügyvédek emelik a tarifát.** Aradról jelentik: Az aradi ügyvédek hosszabb idő óta panaszkodtak amiatt, hogy munkájukat a bíróságok nem honorálják kellőképpen. Az ügyvédi kamara választmányának legutóbbi ülésén Szüts Henrik títár beszámolt arról, hogy a választmány ilyen irányú átiratát az aradi törvényszék kedvezően intézte el. Az átirat szerint a törvényszék elnöke kimondotta, hogy az ügyvédi skála fölemelését megokoltnak tartja.

* **Lefoglalt gyapju.** A miniszteri rendelet értelmében a rendőrség szigorúan ellenőrzi, hogy kinél van bejelentetlen gyapjukészlet. A napokban egy helyen 20 mázsa gyapjút foglalt le a rendőrség, a gyapju a pincébe volt elrejtve. A rendőrség a gyapjút most az áruraktárban helyezte el és a gyapjuközpont rendelkezésére bocsátotta.

* **Nem akarnak beletörődni a maximális árakba.** A száj és körömfájás fellépte miatt a nagyváradai sertés- és baromvásár zár alatt van s így csak azonnali levágásra hozható be Nagyváradra vészmentes területről hasított körmű állat. Tegnap több vidéki gazda hozott levágás céljából eladásra sertéseket. Arra számítottak, hogy 7 K 50, vagy 8 koronáért eladhatják kilóját az élősertésnek. Nagyon megrökönyödtek, mikor meghallották, hogy az élősertések árát maximálta a kormány s 6 korona 60 fillér áron felül sem eladni, sem venni nem szabad sertést. Először erősködtek, hogy nem adják azért az összegért, de később belátták, hogy ha nagyon erőszakoskodnak, még meg

is büntetik őket. De azzal fenyegetődtek, hogy több sertést nem hoznak Nagyváradra. Persze ez csak üres fenyegetés, mert bárhova viszik, az egész országban nem kapnak magasabb árat, mivel az ármaximálás az egész országra szól.

* **A repcetermés zár alá vétele.** A Magy. kir. miniszterium 1827/1916 számú rendelete az 1916. évi repce termésnek zár alá vételéről, szállításáról és a 1828/1916. számú rendelettel megállapított legmagasabb árának megállapítása tárgyában a rendőrkapitányi hivatal közli, hogy az 1916. évi repcetermés — ideértve a vadrepcét is — a közszükséglet célszerű biztosítása érdekében zár alá vétetik, kivéve a termésnek azt a részét, amelyre a termelőnek saját gazdaságában vetőmag céljára szüksége van. A termelő zár alá vett termését fel nem használhatja, fel nem dolgozhatja, másnak, mint a Haditermény r. társaságnak (Budapest, V. Nádor u. 9. sz.) el nem idegenítheti és azal egyáltalában csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetik. A termelő köteles a zár alá vett termésről megőrzéséről gondoskodni. A rendelet egyéb részletei a kapitányi hivatalnál megteudhatók.

* **A Nagyvárad Takarékpénztár új vezérigazgatója.** Illetékes helyről a következő értesítést kaptuk: A "Szántal" folyó hó 16 án megjelent számában a Nagyvárad Takarékpénztár vezérigazgatójának állásának betöltésére vonatkozó hír nem fedti a tényállást, mert a betöltés tekintetében csak tárgyalások vannak folyamatban.

* **Lányi Antalné temetése.** Az oly fiatalon, élte tavaszán elhunyt Lányi Antalnét, szül. Géczy Ellát tegnap délelőtt temették el nagy részvét mellett. A temetésen megjelentek a mélyen sujtott család jóbarátai és tisztelői nagyszámban. A temetési szertartás a vasuti pályaudvar előtt vette kezdetét, a beszentelés után a díszes érekegyporsót feltették a 4 es fogatú fehér dízkocsra és az olasz plébánia templomba vittek, ahol ünnepélyes gyászmisét tartottak. Ennek végeztével az impozáns gyászmenet a temetőbe vonult, ahol a családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra az elhunytat. — A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalata rendezte nagy pontossággal.

* **Főtárgyalás Ullmann Sándor ügyében.** A királyi törvényszék gyorsított ügyekben ítélkező első tanácsa augusztus hó 16-án kezdte meg Ullmann Sándor, Kepes Sámuel és Weiner Izsák ügyében a főtárgyalást. A büntügy főtárgyalása hetekig fog tartani. Ullmann Sándor jelenleg Budapesten van, 11 éves leányát, MEDIT vitte fel a Herezél-szanatóriumba. A kis lány vakbágyuladásban szenvedett s megoperálták. Állapota súlyos. Ullmann Sándor állandóan beteg gyermeke mellett van.

* **Megölte a viszontlátás öröme.** Sándor Sámuel hajdunánási gazdaember fia, Sándor Jakab 3 as honvéd sebesülten Nagyváradra került a Sánc-utcai tartalékkórházba. A szülei régen nem hallottak róla, annál nagyobb volt az örömük, mikor megtudták, hogy fiuk Nagyváradra került s nincs súlyosabb baja. Az öreg Sándor Sámuel ellátogatott hát sebesült fiához. Vasárnap délután jutott be hozzá. Az öreg és a fia kölcsönös örömmel ölelték át egymást. Sándor Sámuel csak ennyit mondott: „Fájdalom az unokám meghalt, de nagy az örömöm, hogy téged fiam viszontláttalak.” Azután ott a fia

karjai között meghalt. A hirtelen öröm ölte meg az öreg gazdálkodót. Holttestét Hajdunánásra szállítják és ott temetik el.

Uj egyetemi magántanár. Dr. Bodnár János tanár, a budapesti m. kir. növényélet- és kórtani állomás vegyész-e néhai Bodnár János helybeli bádigos iparos fia — a kolozsvári tudományegyetemen a növénybiokémia tárgykörből egyetemi magántanárrá képesített, amely minőségében most a vallás- és közoktatásügyi miniszter is meg erősítette.

Jótekonycélú ünnepély a Félix-fürdőben. Vasárnap délután a hadi-árvák javára igen sikerült ünnepség folyt le a Félix-fürdőben. A folyton szítáló és ugyan kedvezőtlenül befolyásolta a mulatság anyagi eredményét, azonban még így is 308 korona maradt a hadiárváknak. Volt szentesen kabaré is. Az ügyesen összeállított műsor keretében kellemesen tűnt fel Bihari Akosné, aki férjével és egy enniváló kis csöppsel, Szűcs Gizikével a „Vasizlika” című háborús jelenetet adta elő. — Bihari Akosné műkedvelőknél teljesen szokatlan közvetlenséggel és megkapó drámai erővel játszotta meg szerepét. Nagy és ötletes sikere volt. A műsor kimagasló többi számai: Vajnovszky Vilma egy pár pompásan előadott kupléval, továbbá Schwarz Mancsi kezesen eljátszott táncával, végül Pásztor Ilus, akit nővére, Pásztor Margit kísért zongorán.

Tilos a szemetet köztérre és utcára kihordani. A rendőrség közli: Ujabbi időben azt tapasztaljuk, hogy egyesek a háziszemetet a köztérre hányják és itt ez által nagymérvű közegészség és köztisztaságsérelmes állapotokat idéznek elő. Ebből folyólag a legszigorubbán fenyelmeztetjük a város közönségét, hogy a szemétnak és más hulladékoknak a köztérre való kihordásától annál is inkább tartózkodjanak, mivel ellenkező esetben kihágási uton a legszigorubbán fogjuk büntetni.

Forólin a legjobb és legbiztosabb toilette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsítő! Szagtalan! Ára 1:20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárád, Rákóczi-ut 7/B.

Kiadó Beöthy Ödön u. 7. sz. házbán kétszobás udvari lakás aug. 1-től. Értékesíthető a Polgári Takarékpénztár r.t.-nál Nagyvárád.

Gyönyörű rózsás arc a nő legszébb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO krém és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2 K. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárád, Rákóczi-ut 7/B. Rimánóczy-palota.

Legújabb táviratok.

A német császár a nyugati fronton.

Berlin, július 17. A nagy főhadiszállásról jelentik július 7-én este: A császár őfelsége ma este ismét a Somme mellett levő harctéren időzött. Átvette a hadsereg főparancsnokságtól a jelentéseket a lefolyt hadműveletekről s utközben a hadrakelt sereg vezérkarának főnökével tanácskozott. A tábori kórházakban is látogatást tett és a súlyosan sebesülteket vaskereszttel tüntette ki. Miként több ízben, valahányszor az utóbbi időben a Maas mellett vívott ütkö-

zeteknél jelen volt, úgy most is a Sommenél elismerését és köszönetét fejezte ki hőseinek.

SZÍNHÁZ.

A mai szinlap:

Este 8 és fél órákor, rendes helyárrakkal:

Rigoletto.

Opera 4 felvonásban.

Személyek:

Mantua hercege	Halmos János
Rigolettó, a herceg udvari bolondja	Bihari Sándor
Gida, a leánya	Babits Vilma
Magdaléna	T. Pogány Janka
Monterone gróf	Sik Rezső
Borsa Mateo udvarnok	Perényi Kálmán

Heti műsor:

Kedden: Rigoletto. (Babits Vilma és Halmos János fellépte.)

Szerdán: Mágna Miska. (Huszonötödik jubileumi előadás.)

Csütörtökön: Gózon Gyula és társulatának fellépte.

Pénteken: Gózon Gyula és társulatának fellépte.

Szombaton: Taifun. (Mándoki Panni fellépte.)

Babits Vilma és Halmos János vendégjátéka.

Babits Vilma, a kiváló fiatal operaénekesnő ma tartja egy napra terjedő vendégjátékát a Szigligeti-színházban. Ebből az alkalmából a színház vezetősége játékrandjére tüzte Verdi József hírneves operáját: Rigolettót, amelyben a jeles operaénekesnőnek bőséges alkalma kínálkozik, hogy ragyogó művészetével gyönyörködtethesse a közönséget. Az előadás keretében fellép Halmos János, a pécsi Nemzeti színház kitűnő tenoristája is, akinek fellépte művésztől eltekintve, azoknak a családi kötelezőeknek a révén is érdeklődést kelt, amelyek Nagyváradhoz fűzik.

Halmos János, mint már megírtuk, Halmos András nagyváradi róm. kath. tanító öccse. Halmos János Babits Vilával együtt lép fel a Szigligeti színházban. A kiváló színművész a háború kezdete óta a harctéren volt s csak két heti szabadságra jött haza Nagyváradra. Az olasz harctéren Halmos ezredét ez év tavaszán meglátogatta a pármái herceg s ott nagyszabású hangversenyt rendeztek a magas vendég tiszteletére, melyen Halmos János is énekelt. A pármái herceg tetszését nagy mértékben megnyerte a művész gyönyörű tenorja, elismerésekkel halmozta el a művészt s autogramjával ajándékozta meg.

A közönség körében a legmelegebb érdeklődés nyilvánul a keddi operaelőadás iránt, ami annál természetesebb, mert az idén ez az első nagyszabású operaelőadás a Szigligeti-színházban, amelynek elsőrangú énekes együttese pompás előadást fog produkálni.

A Mágna Miska jubileuma. Már két napja valóságos osztróm alatt áll a színházi pénztár, ahol a közönség eddig nem tapasztalt buzgalommal igyekszik magának jegyeket biztosítani a Mágna Miska

25 ik jubiláris előadására, amelyhez valóban a zsúfolt házak szakadatlan során keresztül színtérszerevőként jutottunk el. A Mágna Miska jubiláris előadását igen érdekes képsorolással teszi emlékeztetővé a színház vezetősége. Kisorsolásra kerül Sz. Zsigmondy Anna és Tompa Béla pompás rációkba keretezett fényképei. A sorsolás úgy történik, hogy az előadás kezdete előtt a jegyszedők ketté tépik az ülőhelyek jegyeit és ezek felét visszaadják a tulajdonosoknak a másik felét pedig összegyűjtik és a színház vezetősége mint sorsolási bizottság ezekből a jegyekből huz ki kettőt. Az első jegy tulajdonosa Sz. Zsigmondy Anna, a második Tompa Béla kényképét kapja.

APOLLÓ mozgó- színház	Kedd, szerda
	Az ötezer éves átok dráma 3 felv.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepponon 8 órákor és hétköznapokon fél 7-kor.	

IRODÁLOM

Magyar Kultura. A júliusi kettős füzetben dr. Krüger Aladár igen érdekes nagyszabású tanulmányt kezd az alapítványról, különös tekintettel katolikus alapítványainkra. Az ebben a füzetben közölt rész az alapítványra vonatkozó törvényeket ismerteti s azt a tételt bizonyítja be, hogy minden egyházi vagyon, akár katolikus egyházi nagy javadalom, akár plebániái vagyon, akár protestáns, vagy gör. kat. jellegű vagyon, egyformán alapítványi természetű. Megkezdí azonfelül a vallásalap változatos történetének ismertetését. A további cikkek: dr. báró Vécsey I. Aurél: Gondolatok a francia katolicizmusról. Dr. Plasch Bonifác: Szabadgondolkodó tudományosság. P. Luis Coloma: Lappiliák. Pajzs és kard: Szerlem, házasság és erkölestörvény. Szemlék és kritikák. Napló. Rövid följegyzések. — A magas színvonalon álló katolikus folyóirat előfizetési ára félévre 8 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII. Horánszky-u. 20. sz.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Ki szépen dolgozik, fehér himzést is vállal, jelentkezen **Tátray** kézimunka üzletében. Ugyanott ügyes szolid leány felvétetik.

5.
Elsőrendű **jégszekrények** olcsó árban beszerezhetők

Andrényi Károly és Fiainál
Nagyvárád.

IZSÁK LIDIA
elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad,

Park-szálloda

Nagy Sándor-u. 1.

életében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskótökben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.

Telefon: 11-53.

Kiadó lakások

és butorozott szobák azonnalra, vagy későbbre.

Szt. János-u. 72. utcai és udvari 3-4 szobás lakások és butorozott szoba azonnalra, vagy későbbre.

Szt. János-u. 61 sz. magánház 4 szoba mellékhelyiségekkel novemberre.

Nagy Sándor-u. 4. modern berendezésű butorozott szobák és lakások egy és két ágyal hosszabb vagy rövidebb időre.

Bérleti hirdetés.

Azonnal kiadók a következő helyiségek:

I. Egy szoba, konyha, kamarából álló I. emeleti udvari lakás a Színház utca 4. sz. házban.

II. Két szoba, konyha, kamarából álló negyedik emeleti udvari lakás a „Fekete Sas” palotában. (Lift.)

III. Három szoba, konyha, kamarából álló I. emeleti utcai lakás a „Zöldfa” épületben.

IV. Öt szoba, konyha, kamara, fürdőszoba, cselédszobából álló II. emeleti erkélyes utcai lakás a „Fekete Sas” palotában. (Lift.)

V. Butorozott egy és kétágyas utcai és udvari szobák a „Zöldfa” épület I. emeletén.

VI. Egy-egy üzlethelyiség a „Sas” és „Zöldfa” passage-ban.

VII. Beraktározásra alkalmas raktárok és pincék a „Zöldfa” épületben.

Közelebbi felvilágosításul szolgál az „Ingatlan Bérlo” részvénytársaság bérleti irodája, Sas-passage 24. számú lépcső. (Telefon 14-00.)

NAGYVÁRAD VÁROS
VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 614.

A telep telefonja 614.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA
CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy a legújabb rendszerű

Villamos vasalók, főzőedények, tea főzők,

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók.

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban telefon rendelésre díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket díjmentesen készítünk

1 ÓRAI VASALÁS CSAK
12 FILLÉRBE KERÜL.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelőtelefonja
55.

Maláta

mázsáncént 5 koronáért

kapható:

MOSKOVITS ADOLF FIAINÁL

Nagyváradon.

Az Erzsébetligeten lévő **4 uj földszintes**

házban két és három szobás lakások kiadók.

(Püspöki residenciamellett)

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy Incze irodában Bémer-tér 3.

Szent László (Püspök gyógyfürdő)
Nagyvárad mellett.

Kénes vasas hévvízforrások, víz hőfoka 42 C° csusz, köszvény minden formája, ischiás és női betegségek ellen, 1913-ban 6200 beteg hagyta el gyógyultan és javultan a páratlanul hatásos Püspök-fürdő gyógyforrásait. Nagyszabásu nyári uszoda 26 C° forrásvízzel és uszástánnal.

400 holdas park és fenyves erdő, gondozott sétautak, társalgó, olvasóterem, könyvtár, napilapok, folyóiratok rendelkezésre állanak.

Az egész fürdő ujonnan átalakítva, villanyvilágítás az egész telepen és az összes vendégszobákban. Posta, interurbán telefon.

Sebesült katonatisztek és katonák árkedvezményben részesülnek.

Fürdőismertetőt küld az Igazgatóság 1916 jan. 1-től.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérloje.